

2.3

Kyst- og fjordbrisling

Else Torstensen

else.torstensen@imr.no

► Status og råd

Status for brislingbestandene i fjordene er ukjent. De siste årene har det vært små fangster og dårlig rekruttering. Det norske kystfisket etter brisling vest for Lindesnes er ikke kvoteregulert, og den årlige fangstmengden avtales i forhandlinger mellom Norges Sildesalgslag og hermetikkindustrien. Brisling øst for Lindesnes forvaltes gjennom en kvoteavtale med EU (Skagerrakavtalen). Fra og med 2007-sesongen er brisling fredet frem til 31. juli.

Om høsten gjennomfører Havforskningsinstituttet akustiske mengdeberegninger av brisling i fjordene. Akustiske mengdeindekser over årets yngel er grunnlag

for prognoser for neste års fiske. Ved å sammenligne mengdeindeksene ett år med foregående års indeks og fangstutbytte, er prognosene uttrykt som sannsynlig økning eller reduksjon i fangst i forhold til året før. Mengdeindeksene for 0-gruppebrisling høsten 2007 tyder ikke på noen bedring i fangstgrunnlaget for kommende sesong.

Fiskeri

Foreløpige fangstdata for 2007 indikerer at den totale fangsten vil ligge på vel 2 400 tonn. Av dette er om lag 1 600 tonn tatt på Østlandet. Landingene av kystbrisling fra vestlandsfjordene i fjor var på 840 tonn, hvorav ca. 60 % ble tatt i Sognefjorden.

Fisket på kyst- og fjordbrislingen er et sesongfiske som i hovedsak foregår på sensommeren og tidlig høst. Det utøves

i dag av kystnotfartøy (< 28 m). Brisling brukes til produksjon av hermetikk (brislingsardiner og ansjos) og industriens kvalitetskrav (størrelse og fettinnhold) avgjør åpning og gjennomføring av fisket i de enkelte fjordene.

Det har vært en klar nedgang i totalfangstene i perioden 1961–2007 (Figur 2.3.1 og Tabell 2.3.1). Det er ikke klart hva denne nedgangen skyldes, men det antas å ha sammenheng med endringer i miljøforholdene. I området Stad–Lindesnes ble det i 2004 tatt totalt 370 tonn i fjordene, det laveste på mange år, men de to siste årene har landingene økt til 1 200–1 350 tonn. I 2007 var det igjen dårlig brislingfiske vest av Lindesnes, mens det var et meget bra fiske på stor brisling (ansjosbrisling) i Oslofjorden.

Foto: Else Torstensen

Brisling

Sprattus sprattus

Familie: Clupeidae

Maksimumsstørrelse: 19,5 cm og 54 g

Levetid: Sjelden mer enn 4–5 år

Leveområde: Finnes utbredt fra Svartehavet til Finnmark; i kyst- og fjordområdene langs vestkysten av Norge, men sjelden nord for Helgelandskysten. De viktigste områdene er Østersjøen, Skagerrak–Kattegat og Nordsjøen.

Hovedgyteområde: Hovedgyteområde er ikke kjent. I våre nærområder gyter brislingen pelagisk i Nordsjøen, Skagerrak–Kattegat og i fjordene på kysten.

Gytetidspunkt: Lang gytesesong. Den viktigste perioden antas å være i mai–juni.

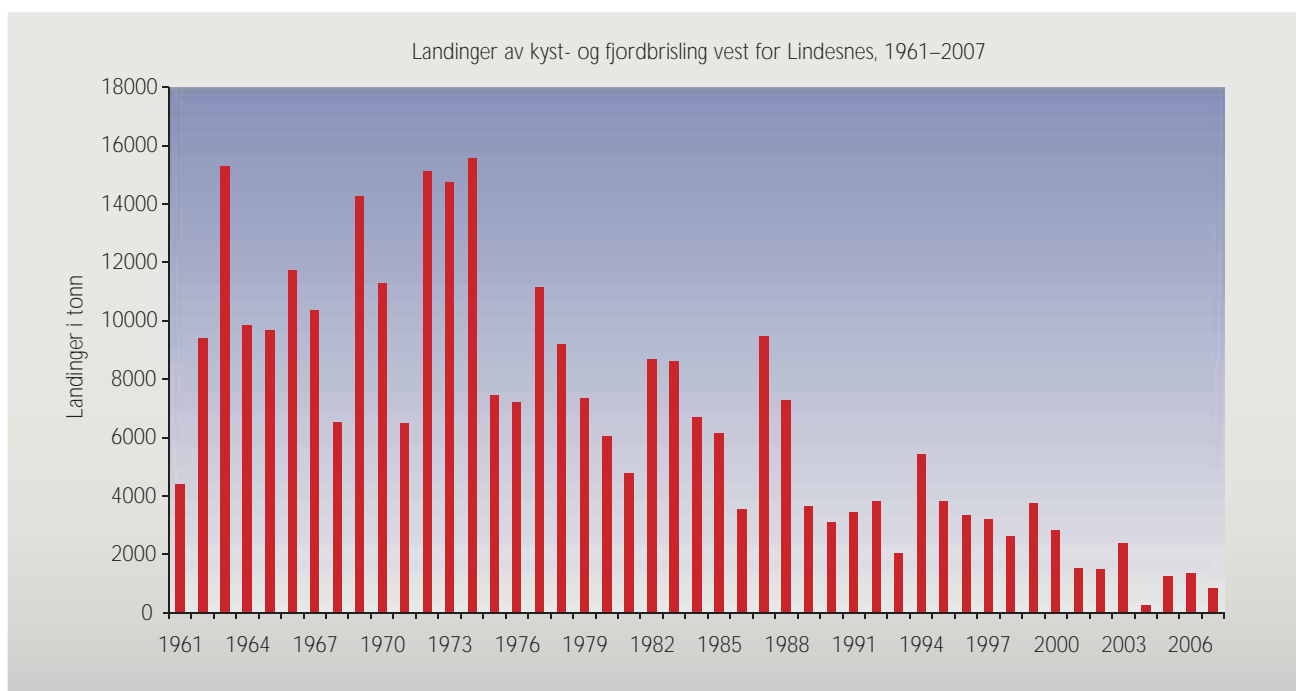
Ernæring: Brislingen er planktonspiser med små krepser (hoppekrepser) som viktigste føde. Den er selv en viktig matfisk for andre arter som sjørøret, hvitting, torsk og andre torskfisk.

Fakta om bestanden

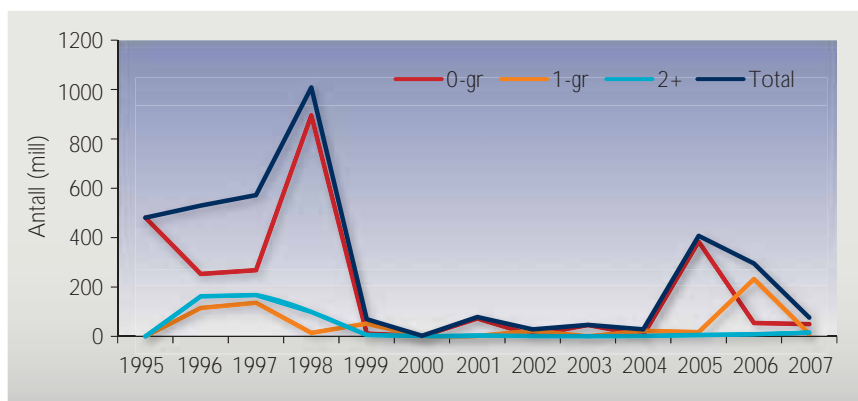
Brisling er en stimfisk som lever pelagisk og sjelden finnes dypere enn 150 m. Brislingen foretar ofte vertikalvandring i takt med vekslinger i dagslyset og går mot overflaten når lysstyrken minker. Om sommeren står den høyt i sjøen, ofte nær/i overflaten. Brisling i våre farvann blir sjelden eldre enn 4–5 år med dominans av 0- og 1 år gammel. Siden fangstgrunnlaget er avhengig av forekomstene av ung brisling, blir fisket i stor grad påvirket av variasjoner i årsklassenes styrke. Ved god vekst kan årets yngel nå

en størrelse på 9,5–10 cm i løpet av høsten, og vil komme inn i fangstene allerede i 4. kvartal. Brisling blir kjønnsmoden ett–to år gammel, sannsynligvis avhengig av veksten første leveår. Vi vet lite om brislingens bestandstilhørighet, om rekruttering og vandring. Den gyter i fjordene, men det meste av produksjonen antas å komme fra rekruttering utenfra. Det er gode indikasjoner på at brislingen som står i fjordene om høsten overvintrer og danner grunnlaget for neste års fiske.

Høsten 2007 ble det bare registrert små forekomster av 0-gruppebrisling, og foreløpige resultater gir grunnlag for bekymring for utviklingen i bestanden. Kyststrekningen Hardanger–Sunnhordland, tradisjonelt et viktig brislingområde, har hatt liten rekruttering av brisling siden slutten av 1990-årene (Figur 2.3.2). Det samme var situasjonen høsten 2007. Dette året synes Sognefjorden å ha hatt den beste rekrutteringen. Her ble det også tatt gode fangster av brisling. I de fleste områdene synes forekomsten av eldre brisling å kunne gi et ekstra grunnlag for neste års fiske.

Figur 2.3.1

Totalt brislinglandinger (tonn) i kyst- og fjordfisket vest av Lindesnes, 1961–2007.
Sprat landings (tonnes) in the Norwegian coastal and fjord fishery west off Lindesnes, 1961–2007.

Figur 2.3.2

Antall (mill.) brisling i Hardanger–Sunnhordland per aldersgruppe og totalt, fjordtoktet oktober–november 1995–2007.
Abundance of sprat in the Hardanger–Sunnhordland area, by age group and total, from survey in October–November 1995–2007.

Tabell 2.3.1

Brislinglandinger (tusen tonn) i norske kyst- og fjordområder 1992–2007.
Sprat landings (thousand tonnes) from Norwegian coastal and fjord areas 1992–2007.

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ¹⁾
Trøndelag-Helgeland	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Møre og Romsdal	0,3	0,2	0,3	0,8	1,3	0,3	0,2	0,0	0,2	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Stad-Lindesnes	3,4	1,8	4,4	2,8	1,7	3,5	2,3	2,7	2,6	1,4	1,2	2,2	0,4	1,2	1,4	0,8
Skagerrakkysten	0,4	1,2	0,7	0,5	1,0	0,4	1,1	0,2	0,9	1,4	1,6	0,9	1,1	0,7	0,3	1,6
Totalt	4,3	3,2	5,4	4,1	4,0	4,2	3,6	2,9	3,7	2,9	3,1	3,1	1,5	2,0	1,7	2,4

Kilde: Fiskeridirektoratet
1) Foreløpige tall

Coastal Sprat

Sprat fishery in the fjords is performed by coastal seiners in a fishery for human consumption (canning industry). Total landings in 2007 was about 2,400 tonnes, an increase compared to last years, but still far below the amount required by the industry (about 3,400 tonnes). The sprat catches in the Oslofjord made

about 1,600 tonnes, of which older and larger sprat were the dominant. The preliminary abundance indices of 0-group sprat indicate that the catches in the 2008-fishery will be at the same level as for 2007. Older fish might represent an additional source for the fishery in some areas.